

МОТИВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ YOUTUBE-КОНТЕНТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У тезах досліджено роль YouTube-контенту у формуванні мотивації здобувачів початкової школи до навчання. Розглянуто конкретні приклади використання відео для підвищення зацікавленості та активності дітей у навчальному процесі. Встановлено, що інтеграція цифрових платформ сприяє розвитку самостійності, критичного мислення та ключових компетентностей учнів.

Ключові слова: мотивація, початкова школа, навчальна діяльність, мультимедійні технології, цифрові платформи, інтерактивні уроки.

The theses explore the role of YouTube content in shaping the motivation of primary school students to study. Specific examples of using video to increase children's interest and activity in the learning process are considered. It is established that the integration of digital platforms contributes to the development of independence, critical thinking and key competencies of students.

Key words: motivation, primary school, educational activities, multimedia technologies, digital platforms, interactive lessons.

Сучасний освітній процес у початковій школі перебуває під впливом глобальної цифрової трансформації, що охоплює всі сфери суспільного життя. Одним із найбільш популярних і доступних джерел інформації для дітей молодшого шкільного віку є YouTube, який завдяки поєднанню відео та аудіо-контенту виконує не лише розважальну, а й освітню функцію. Однак використання цього ресурсу у навчально-виховному процесі має як значні можливості, так і потенційні ризики.

З одного боку, YouTube-контент здатний підвищувати мотивацію учнів до навчання завдяки інтерактивності, наочності, динамічності подачі матеріалу та доступності до різноманітних освітніх ресурсів. Він може слугувати засобом розвитку пізнавального інтересу, формування критичного мислення та навичок самостійної роботи з інформацією. З іншого боку, відсутність чітких методичних підходів до добору й інтеграції відеоматеріалів у навчальний процес може призвести до зниження освітньої цінності контенту, поверхневого засвоєння знань чи навіть відволікання учнів.

Таким чином, постає проблема наукового обґрунтування мотиваційного потенціалу YouTube-контенту в освітньому процесі початкової школи та розробки практичних рекомендацій щодо його ефективного застосування. Це

завдання набуває особливої актуальності у зв'язку з необхідністю модернізації шкільної освіти, пошуку нових форм взаємодії з «цифровим поколінням» і підвищення конкурентоспроможності вітчизняної освіти у глобальному середовищі.

Питання мотиваційного потенціалу сучасних технологій активно розглядається в працях як вітчизняних, так і зарубіжних педагогів та психологів. Особливу увагу приділено впливу цих технологій на мотивацію учнів початкової школи. Так, А. Волянчук [1] наголошує, що мотивація безпосередньо впливає на навчальну успішність молодших школярів і виступає важливим чинником у забезпеченні високого рівня засвоєння знань. Л. Дубровська, А. Горянська, В. Пісоцький та В. Король доводять, що інтерактивні методи та нестандартні педагогічні підходи значно підвищують інтерес учнів до навчання та сприяють активнішій участі в освітньому процесі. О. Мойко [3] зазначає, що інтеграція відео, анімації та інтерактивних презентацій у навчальний процес сприяє формуванню пізнавальної мотивації, підвищенню концентрації уваги та кращому засвоєнню матеріалу. С. Паламар та О. Линник [5] підкреслюють, що використання сучасних технологій дозволяє створювати більш цікаві та різноманітні уроки, підвищує активність учнів і сприяє розвитку критичного мислення та креативності.

Таким чином, сучасні дослідження підтверджують, що використання інтерактивних платформ і нетрадиційних форм уроків створює умови для активного залучення учнів, підвищення їх навчальної активності та формування стійкої пізнавальної мотивації.

Метою статті є дослідження мотиваційного потенціалу використання YouTube у навчальному процесі початкової школи.

Успішність навчальної діяльності дитини значною мірою визначається рівнем її мотивації. Навчання – це двосторонній процес, що включає діяльність учителя, спрямовану на організацію та подання навчального матеріалу та активність учня, який засвоює знання і формує власні компетенції.

Обов'язковим компонентом будь-якої діяльності, зокрема навчальної виступає мотивація. Адже від спрямованості та рівня сформованості навчальної мотивації безпосередньо залежить ефективність навчального процесу та успішність учня [1, с. 243].

Мотивація до навчання включає різні взаємопов'язані елементи, які постійно змінюються та трансформуються. До них належать потреби учня, прагнення, інтереси, переконання, ідеали та світогляд, а також цілі, визначені вчителем або обрані самостійно. Ці елементи формують напрям дій учня, дозволяючи задовольнити пізнавальні потреби та надати процесу навчання особистісної значущості.

Мотивований учень здатен бачити перспективу власного розвитку, вірить у свої можливості та сприймає навчання як захопливий процес, що

відкриває шляхи до позитивних змін у житті. Таким чином, формування пізнавальної мотивації є не лише розвитком позитивного або негативного ставлення до навчання, а й ускладненням структури мотиваційної сфери учня шляхом включення нових її елементів [2, с. 67].

Ураховуючи, що мотивація є ключовим фактором ефективності навчальної діяльності, сучасні педагогічні дослідження звертають особливу увагу на використання мультимедійних засобів для її стимулювання. У сучасних умовах мультимедійні засоби є одними з найпопулярніших інструментів у навчальному процесі, оскільки вони об'єднують різні форми подання інформації на одному носії: текст, графіку, аудіо, цифрові дані, анімацію, відео, а також рухомі чи нерухомі зображення [4, с. 378].

Відео, зокрема, відіграє важливу роль у формуванні пізнавальної мотивації молодших школярів, адже забезпечує наочність навчального матеріалу, активізує увагу та сприяє кращому засвоєнню складних понять. Головною перевагою відео є можливість демонструвати інформацію наочно, що полегшує її сприйняття та прискорює засвоєння [5, с. 71].

Сьогодні цифрові платформи займають важливе місце у житті дітей і підлітків. Найпопулярнішими серед них в Україні є YouTube, Instagram, Facebook та TikTok [3]. Особливу увагу варто приділити YouTube, де учні можуть отримувати цікаві, яскраво оформлені та інтерактивні освітні матеріали. Використання цієї платформи у навчальному процесі дозволяє поєднувати розважальний і навчальний контент, що підвищує зацікавленість учнів та сприяє розвитку внутрішньої мотивації до вивчення нових тем.

Відмітимо, що YouTube має ряд особливостей, що роблять його ефективним інструментом для мотивації учнів:

1. *Візуалізація навчального матеріалу.* Відео дозволяє перетворити абстрактні поняття на наочні образи. Наприклад, складні наукові явища, процеси у природі або математичні задачі стають зрозумілими через демонстрацію та анімацію.

2. *Інтерактивність та емоційне залучення.* Багато відео включають інтерактивні елементи: питання, вікторини, завдання на кмітливість. Це активізує дітей, підтримує їх увагу та стимулює до самостійної діяльності.

3. *Доступність та різноманітність контенту.* На YouTube можна знайти матеріали з будь-якої теми та будь-якого рівня складності, що дозволяє адаптувати навчання до індивідуальних потреб учнів.

4. *Можливість самостійного навчання.* Діти можуть переглядати відео повторно у зручний час, що сприяє закріпленню знань та розвитку самостійності в навчанні.

Таким чином, використання YouTube у початковій школі сприяє досягненню наступних позитивних ефектів: підвищенню інтересу до предметів завдяки яскравому та наочному поданню матеріалу, розвитку

самостійності та критичного мислення, формуванню творчих здібностей і мотивації до активної участі в навчальному процесі.

У табл. 1 наведено приклади використання YouTube-контенту та пояснено його мотиваційний потенціал.

Таблиця 1

Мотиваційний потенціал YouTube-контенту в освітньому процесі початкової школи

№	Приклад використання	Пояснення мотиваційного потенціалу
1	Відео-демонстрації наукових експериментів	Учні бачать, як відбуваються процеси, що допомагає зрозуміти складні явища і робить навчання наочним та захопливим.
2	Математичні анімації та інтерактивні задачі	Візуалізація задач та їх покрокове розв'язання стимулює інтерес до предмета та сприяє кращому засвоєнню матеріалу.
3	Навчальні пісні та римовані уроки	Мелодійні та ритмічні матеріали покращують запам'ятовування та створюють позитивну емоційну атмосферу.
4	Вікторини та інтерактивні завдання	Активізують увагу, мотивують до самостійної діяльності та розвитку критичного мислення.
5	Відео-уроки з іноземних мов	Допомагають формувати мовну компетентність, тренують сприйняття на слух і заохочують до практики через інтерактивні вправи.
6	Креативні майстер-класи (малювання, аплікації, конструювання)	Стимулюють творчість, розвиток дрібної моторики та самовираження, а також мотивують до активної участі.
7	Відео-екскурсії та подорожі	Розширюють кругозір учнів, формують інтерес до світу та спонукають до обговорення та пізнання нового.

Джерело: сформовано автором самостійно

Отже, YouTube є потужним інструментом для мотивації молодших школярів, дозволяючи зробити навчання більш наочним, інтерактивним та цікавим. За умови грамотного педагогічного підходу його використання сприяє підвищенню внутрішньої мотивації, розвитку пізнавальної активності та формуванню ключових компетентностей учнів початкової школи. Інтеграція мультимедійних ресурсів у навчальний процес відповідає сучасним вимогам освіти та відкриває нові можливості для розвитку кожної дитини.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення впливу інтерактивного YouTube-контенту на розвиток конкретних компетентностей учнів та довгострокову пізнавальну мотивацію.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воляннюк А. Мотивація як фактор підвищення навчальної успішності молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Том 1, № 27, С. 241–245. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/27.203423>
2. Дубровська Л., Горянська А., Пісоцький В., Король В. Формування мотивації до навчання в учнів початкової школи засобами нетрадиційних форм уроків. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2025. № 1. С. 64–73. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-1-64-73>
3. Кафтан М. Instagram, TikTok, Youtube. Що дивляться підлітки та як використати це на користь навчанню. *Всеосвіта: офіційний сайт*. URL: <https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/59125>
4. Мойко О. Особливості стимулювання навчальної діяльності учнів початкової школи засобами мультимедійних технологій. *Грааль науки*. 2023. № 28. С. 377–380. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.09.06.2023.60>
5. Паламар С., Линник О. Впровадження медіазасобів в початковій школі на уроках гуманітарного циклу. *Молодий вчений*. 2021. №8 (96). С. 69–73. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-8-96-15>

Науковий керівник докторка філософії пед. наук, доцентка, Бальоха А.С.